

Makale Künyesi (Araştırma): Altay, E. ve Akkaya, A. (2022). Kuzey Makedonya'da Türkçe eğitimi, *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 147-167.

<https://doi.org/10.32321/cutad.1098063>

KUZEY MAKEDONYA'DA TÜRKÇE EĞİTİMİ¹

Enes ALTAY²
Ahmet AKKAYA³

ÖZET

Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'nde yoğun bir Türk nüfusu mevcuttur. Yoğun Türk nüfusunun varlığı, Türkçe eğitim faaliyetlerini de beraberinde getirmektedir. Bu coğrafyada Türkçe eğitimi, Türklerin varlığı ile yaşit olmakla birlikte en yoğun Türkçe eğitim faaliyetleri Osmanlı Dönemi'nde gerçekleşmiştir. Bununla birlikte Balkan Savaşları, Osmanlı'nın bölgeden çekilmesi ve ulus devlet anlayışı vb. durumlar bu coğrafyada Türkçe eğitim faaliyetlerini sekteye uğratmıştır. Bu araştırmanın amacı, Kuzey Makedonya'da Türkçe eğitim faaliyetlerini, orada görev yapan öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda, araştırma verileri nitel veri toplama tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Kuzey Makedonya'da Türkçe derslerini yürüten 30 katılımcı oluşturmaktadır. Araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu Google Docs üzerinden oluşturularak katılımlardan görüşleri gönüllülük esasına göre istenmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle ele alınmış ve çalışmanın amacı doğrultusunda çeşitli kavramlar ve ilişkiler çözümlenmiştir. Katılımcıların görüşlerine göre Türkçe eğitiminin materyal yetersizliği, kitap eksikliği, mevcut kitapların içerik ve çeviri açısından yeterli olmaması, ilgisizlik, bilimsel çalışmaların yeterli ve etkili olmaması, bölgeye yapılan desteklerin yetersiz ve dağınık olması gibi sorunlar çerçevesinde yürütüldüğü belirlenmiştir. Bu çalışmada belirlenen sorunlar; güncel ve derinlikli

¹ Bu makale Prof. Dr. Ahmet Akkaya danışmanlığında hazırlanan *Balkanlarda Türkçe Öğretimi: Kuzey Makedonya Örneği* başlıklı tezden yola çıkılarak hazırlanmıştır.

² Milli Eğitim Bakanlığı, Türkçe Öğretmeni. enesdayar@hotmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-5906-4186>

³ Adıyaman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Prof. Dr. aakkaya@adiyaman.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0003-3845-8992>

bilimsel çalışmaların yapılması, materyal eksikliğinin tamamlanması, organize bir destek faaliyeti yürütülmesi, kitaplardaki kültürel unsurların ve çevirilerin düzenlenmesi, dil bilinci oluşturularak Türkçeye gereken ilginin gösterilmesi/önemin verilmesiyle daha nitelikli bir hâl alabilir.

Anahtar kelimeler: Balkanlar, Kuzey Makedonya, Türkçe Eğitimi.

TURKISH EDUCATION IN NORTH MACEDONIA

ABSTRACT

There is a dense Turkish population in the Republic of North Macedonia. The density of the Turkish population also brings about Turkish teaching activities. While Turkish education in this geography is as old as the existence of Turks, the most intensive Turkish teaching activities took place in the Ottoman Period. However, such factors as the Balkan Wars, the withdrawal of the Ottomans from the region and the understanding of the nation state, etc. have interrupted Turkish teaching activities in this geography. The aim of this study is to detect the Turkish teaching activities in North Macedonia through the opinions of the teachers working there. For this purpose, the research data were obtained through a semi-structured interview form—one of the qualitative data collection techniques. The sample of the study involves 30 participants who carried out Turkish lessons in North Macedonia in the 2020-2021 academic year. The semi-structured interview form developed by the researchers was created on Google Docs and the opinions of the participants were asked on a voluntary basis. The data obtained were analysed based on the content analysis technique and various concepts and relations were analysed in line with the purpose of the study. By looking at the perceptions of the informants, it was found out that Turkish teaching was carried out along problems such as lack of materials, lack of books, insufficient content and translation of the existing books, insensitivity towards the course, insufficient and improper scientific studies, insufficient and scattered support to the region. The problems identified in this research may be improved by conducting up-to-date and in-depth scientific studies, completing the lack of material, carrying out an organized support activity, editing the cultural elements and translations in the books, showing the necessary interest/emphasis on Turkish by creating language awareness.

Keywords: Balkans, North Macedonia, Turkish Education.

GİRİŞ

Kuzey Makedonya'daki Türkçe eğitim-öğretim faaliyetleri hakkında Osmanlı Devleti öncesi herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır. Bununla birlikte Kuzey Makedonya'nın bugünkü başkenti Üsküp, birçok medeniyete başkentlik yapmakla birlikte, 1392 tarihinde uç beyliği olarak Osmanlı yönetimi altına girip 520 yıl Osmanlı kimliğini sürdürmüştür (Bektaş, 2020: 170). Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'ndeki Türk varlığı 1638 yıllık bir tarihe dayanmakta olup Hunların bölgeye gelmesiyle başlamaktadır (Hamzaoğlu, 2010:52). Kuzey Makedonya'da Türkçenin varlığı Osmanlıdan öncesine dayanmaktadır ancak etkili ve yaygın bir eğitimin Osmanlı Dönemi'nde daha net görüldüğünü belirtmek gerekir (Ural, 2016:392). Osmanlı Dönemi'nde eğitim-öğretim faaliyetleri medreselerle yürütülmüştür. Medreseler haricinde devlet adamı yetiştirmeye yönelik olarak "Enderun Okulları" Fatih Sultan Mehmet zamanında "Sıbyan Mektepleri" tekke, camii, mescit gibi unsurlarla yapılan yaygın eğitim faaliyetleri bölgedeki eğitim-öğretim faaliyetleri açısından önemlidir (Hamzaoğlu, 2010: 293-305). Bu dönemde Osmanlı Devleti'nin diğer topraklarında olduğu gibi Kuzey Makedonya topraklarında da eğitim ve kültürel faaliyetler aynı şekilde yapılmış ve geliştirilmiştir. Kuzey Makedonya'da Türkçe eğitiminin yüzyıllardan beri var olduğunu çeşitli kaynaklardan görebiliriz ancak Osmanlı döneminden sonra her yönden asimile edilmeye çalışılan ya da göçe zorlanan Kuzey Makedonya Türklerinin Türkçe eğitim görmesi zorlaşmıştır (Çelik ve Denkova, 2014: 750). Çelik'e göre (2016: 69-81) Makedonya (Kuzey Makedonya), 1990'lı yılların başında bağımsızlığını ilan eden genç bir devlettir. Makedonya'da Türkler, Osmanlı Devleti zamanındaki eğitim ve kültürel faaliyetlerinin pek çoğunu 1912 yılından sonra kaybetmişlerdir (Çelik ve Gürel, 2018: 1617; Ural, 2016: 395). 1919 yılında Türklerin yoğun talepleri sonucunda kısmen Türkçe eğitime izin verilmekle birlikte çoğunlukla din dersleri Türkçe okutulmuş olmasına rağmen Türkiye'de gerçekleşen inkılaplar göz ardı edilmiş ve yapılan bu eğitim faaliyeti Osmanlı Devleti'nde kullanılan alfabe ile yapılmıştır. Eğitim-öğretim faaliyetlerinde bölgede çıkarılan dergiler birer araç olmuş, dernekler aracılığıyla Türkçe kursları yapılmıştır (Demir ve Kayadibi, 2012:12). 1953 yılında gerçekleşen göç hareketleri sebebiyle öğretmen ve öğrenci göçleri aynı zamanda Makedonların öğretmen olarak görevlendirilmesi Türkçe eğitimini olumsuz yönde etkilemiştir (Hasan ve Adiller, 2017: 2). Bölgede yaşayan Türklerin dağınık bir yerleşimde olması okul açılmasına ve ülke çapında Türkçe eğitim yapılmasına engel olmaktadır (Akalin, 2002: 10). Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'nde yoğun olarak eğitim sorunu yaşayan Türk etnik grubunun ana dilinde eğitim görmesi engellenmekte, Türk

çocukları Makedon veya Arnavut okullarda eğitim görmek zorunda kalmaktadırlar. Mevcut Türk okullarında kadro, dil ve kitap sorunu vardır. Türklerin eğitim konusunda ayrımcılığa uğradığını belirten Dalkılıç (2020: 64-84) bu ayrımcılığı Debre yakınlarında yer alan Jupa köyünün resmî makamlara Türkçe eğitim müracaatlarının karşılıksız kalması ile örneklendirmektedir (Dalkılıç, 2020: 73-74). Türkçe eğitiminin önündeki engellerden birinin de ayrımcılık olduğunu söylemek mümkündür. Bu ayrımcılığın temelinde dinî unsurun etkisini de göz ardı etmemek gerekmektedir. Bu ayrımcılık hareketleri kısıtlı imkanlar çerçevesinde yürütülen Türkçe eğitiminin kasıtlı olarak sonlandırılmasını hedeflemektedir. Kuzey Makedonya'da Türkçe eğitiminin kasıtlı engellemelere maruz kalması Türk çocuklarının ana dillerinde kendini ifade etme becerilerinde fark edilir bir gerilemeye sebep olmaktadır (Demir ve Kayadibi, 2018: 235). Kuzey Makedonya'daki Türk öğrenciler çok dilli ve çok kültürlü bir toplumda yaşamaktadırlar. Çok dilli bir toplumda yaşayan Kuzey Makedonyalı Türk çocuklar iki dillidir. Çok dilli bireylerin ana dilde eğitim alması dil becerilerinin geliştirilmesinin yanı sıra kimlik kazanımı, toplum içinde kendini ifade edebilme ve iletişim kurma becerisi yönünden önem taşımaktadır (Kurt, 2020: 32; Aydın, 2018: 232). Bu açıdan bölgede yaşayan Türklerin Makedon dilinde veya başka bir dilde herhangi bir eğitim sistemi içerisinde başarılı olabilmeleri ana dillerini doğru ve eksiksiz bir biçimde edinmelerine bağlı olduğunu söylemek mümkündür.

Zaman zaman sıkıntılar yaşanmakla birlikte diğer Balkan ülkelerinin, özellikle Yunanistan'ın göstermiş olduğu katı tavra karşın Kuzey Makedonya'da azınlıklara ve onların ana dillerinde eğitimlerine daha ılımlı şekilde bakılmaktadır. Makedonya Anayasası'nın 44. Maddesi ile vatandaşların liseye kadar ana dillerinde eğitim alma hakları mevcuttur. Verilen bu hak yeterli talebin olmaması durumunda sınıf açılmaması şartına bağlıdır. Bölgedeki göçlerle Türk nüfusunun azalması ve Türkçenin eskiye nazarla etkisini yitirmesi Türkçe eğitim gören öğrenci sayısında azalmaya yol açmış bu durum okulların karma eğitime geçmesine ya da Türkçe eğitimin sonlanmasına sebep olmuştur (Ali vd., 2016: 213). Bu durum bölgesinde okul bulunmayan ya da yeteri sayıyı sağlayamayan Türklerin Arnavutça ya da Makedonca ilköğretim eğitimi almasına sebep olmaktadır (Çelik ve Denkova, 2014:750). Bölgelere göre farklılık göstermekle birlikte öğrenci sayılarının yeterli bulunmaması sebebiyle okullar kapatılmıştır. Kapatılmayıp eğitim-öğretime devam eden okullarda da öğretmen ve kitap eksikliği devam etmektedir (Açık ve Yavuz, 2020: 42).

Kuzey Makedonya'da 28 ilköğretim düzeyi, 11 lise düzeyi ve 4 fakültede düzey okulda eğitim-öğretim faaliyetleri yürütülmekte olup haricinde Yunus Emre Enstitüsü ve TİKA kapsamında Türkçe kursları da verilmektedir (Ali vd., 2016: 214-215). Günümüzde Kuzey Makedonya'da Yunus Emre Enstitüsünün faaliyetleri, TİKA faaliyetleri, Türkoloji çalışmaları, üniversitelerin yaptığı girişimler, popüler kültür unsurları, Türkiye Cumhuriyeti'nin girişimleri vasıtasıyla Türkçenin önemli bir konuma geldiği söylenebilir (Ali vd., 2016: 256).

Türk soyluların azınlık statüsünde olduğu coğrafyalarda ana dillerinde eğitim alma ve Türkçe öğrenme talepleri doğal bir hak olarak ele alınmalıdır. Yanı sıra Türk kültür etkisi bağlamında yabancılara Türkçe öğretimi de önemlidir. Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'nde Türkçe eğitim faaliyetleri ile ilgili yapılan çalışmalar yeterli değildir. Yapılan çalışmalar alan ile ilgili önemli çalışmalar olmakla birlikte Kuzey Makedonya'da yürütülen Türkçe eğitimini doğrudan ele almayı eğitim faaliyetleri üzerine yoğunlaşmış kapsamlı çalışmalarıdır. Kuzey Makedonya'da yürütülen Türkçe eğitimi ile ilgili literatür taraması yapıldığında çalışmaların hem adet olarak hem de güncel olma bağlamında yetersiz olduğu gözlemlenmiştir (Açık ve Yavuz, 2020; Ali vd., 2016; Demir ve Kayadibi, 2018).

AMAÇ

Bu araştırmanın amacı, Kuzey Makedonya'da gerçekleştirilen Türkçe eğitim faaliyetlerini, orada görev yapan öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda, incelemektir. Bu amaç doğrultusunda "Kuzey Makedonya'da Türkçe eğitiminde yeterlilikler ve Türkçe eğitimde karşılaşılan zorluklar nelerdir?" şeklindeki soruya cevap aranmıştır. Bu sorudan hareketle Türkçe öğretmenlerinin eğitim faaliyetleri hakkındaki görüşleri, materyal ve kaynak hakkındaki görüşleri, bölge özelinde yapılan bilimsel çalışmalar ile ilgili görüşleri, Türkçe eğitim için alınan destekler hakkındaki görüşleri, Türkçe eğitiminde zorlanılan alanlar ve Türkçe eğitimine katkı sağlayan kurumlar hakkındaki görüşleri ilgili düşünceleri alınarak Kuzey Makedonya'da Türkçe eğitiminin nasıl gerçekleştirildiği anlaşılmaya çalışılmıştır. Tarihi serüveni içinde derin bağlar kurulan Balkan coğrafyasında Türk varlığının önemli bir yer tuttuğu Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'nde; Türkçe eğitim faaliyetlerinin sınırlılıkları, olumsuz yönleri, bu alanla ilgili yapılması gerekenler bir problem durumu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda şu alt problemlere cevap aranmıştır:

- Türkçe eğitim faaliyetleri hakkında Türkçe öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?

- Türkçe eğitim faaliyetlerinde kullandığımız materyaller hakkında Türkçe öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?
- Bölge özelinde yapılan bilimsel çalışmalara Türkçe öğretmenlerinin bakış açısı nedir?
- Türki cumhuriyetlerden Türkçe eğitimine dair destek alınması konusunda Türkçe öğretmenleri ne düşünmektedir?
- Türkçe öğretmenlerinin Türkçe eğitiminde en çok zorlandıkları konu/alan nedir?
- Türkçe eğitime katkı sunan kurumlar hakkında Türkçe öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?
- Türkçe öğretmenlerinin eğitim faaliyetlerinde yararlandıkları kaynaklar hakkında görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Kuzey Makedonya'daki Türkçe eğitim faaliyetlerini inceleyen bu çalışma, nitel bir araştırmadır. Küçük çalışma gruplarından elde edilen verilerin derinliği ve özlülüğü nitel araştırmanın odak noktasıdır (Baltacı, 2019:369). Yıldırım ve Şimşek (2021)'e göre, nitel araştırmalarda en yaygın olarak kullanılan veri toplama yöntemleri, görüşme (odak grup görüşmesi de dahil), gözlem ve yazılı dokümanların incelenmesidir. Görüşme yönteminin güçlü yönleri; esneklik, yanıt oranı, sözel olmayan davranış, ortam üzerindeki kontrol, soru sırası, anlık tepki, veri kaynağının teyit edilmesi, tamlık ve derinlemesine bilgi olarak sıralanabilir (Bailey, 1982; Akt. Yıldırım ve Şimşek, 2021: 131). Bu araştırmanın verileri de 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Kuzey Makedonya'da Türkçe derslerini yürüten, 30 katılımcıdan oluşan çalışma grubuna görüşme tekniği kullanılarak yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla elde edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmeler, yapılandırılmış görüşmelere kıyasla daha esnek yapıdadır. Araştırmacı sorulara eklemeler yapabilir, soruları daha detaylı şekilde açıklayabilir, soruların sırasını değiştirebilir. Çoğunlukla katılımcılardan özgül veriler toplanır. Yarı yapılandırılmış görüşmenin büyük bölümü, açıklığa kavuşturulmak istenen sorulardan oluşur. Soruların ayrıntıları önceden belirlenmemiştir. (Merriam, 2018). Bu araştırmada, katılımcılardan daha nitelikli ve derinlemesine veriler elde edebilmek ve zaman esnekliği avantajından dolayı yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi tercih edilmiştir. Nitel araştırmalarda, araştırmada kullanılacak belgelerin amaca yönelik seçilmesi önemli bir durumdur (Creswell, 2017:189). Bu çalışmanın amacı doğrultusunda, farklı bireylerden daha sistematik ve

karşılaştırılabilir bilgi elde etmeyi sağlama avantajından dolayı görüşme formu aracılığıyla veriler toplanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2021:130). Yarı yapılandırılmış görüşme ile elde edilen veriler içerik analizi tekniğiyle incelenmiştir. İçerik analizi tekniğinde; birbiriyle ilgili olan veriler temalar çerçevesinde bir araya getirilir, odak noktası veriler olan içerik analizinde elde edilen veriler detaylı ve sistematik olarak incelenir. Detaylı ve sistematik olarak incelenen veriler belirli kavram ve temalar çerçevesinde bir araya getirilerek anlaşılır halde sunulur (Baltacı, 2019; Karataş, 2015). Araştırmada kavramsal çerçeve ve temaların belirlenmesinde ilgili alan yazın incelenmiş; Kuzey Makedonya'da Türkçe eğitimin nasıl yürütüldüğüyle ilgili görüşleri belirlemeye çalışılmıştır. Küçük çalışma grubundan derinlikli ve özlü verilerin odak noktasını oluşturmasından dolayı çalışma, nitel bir çalışma olarak belirlenmiş olup elde edilen verilerin bütünsel bağlamda incelenmesi, bölgedeki Türkçe eğitiminin daha yakından kavranması hedefiyle içerik analizi tekniği kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Çalışma grubunu Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'nde görev yapmakta olan 21 kadın, 9'u erkek 30 Türkçe öğretmeni oluşturmaktadır. Katılımcılar ile ilgili bilgiler aşağıda yer alan tablolarda gösterilmiştir:

Tablo 1. Katılımcıların Yaş ve Kıdem Yılı

Yaş	(f)	Kıdem	(f)
20-29	5	0-5	4
30-39	14	5-10	7
40-49	10	10-15	10
50+	1	15+	9
Toplam			30

Tablo 1 incelendiğinde öğretmenlerin çoğunluğunun deneyimli öğretmenler olduğu görülmektedir. 10 öğretmenin 10 ile 15 yıl, 9 öğretmenin 15 yıl ve üstü, 7 öğretmenin 5 ile 10 yıl, 4 öğretmenin ise 0 ile 5 yıl kıdeme sahip olduğu tespit edilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Bu araştırmanın verileri, alan yazın taraması ve uzman görüşleriyle oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla elde edilmiştir. Oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Veri aracı hazırlanırken literatür taraması yapılarak alanla çalışmanın etkililiği artırılmış, uzman

görüşü alınarak geçerlik ve güvenilirliği sağlanmaya çalışılmış, bölgede aktif olarak görev yapan Türkçe öğretmenleri ile görüşmeler yapılmıştır. Birinci bölüm katılımcıların kişisel bilgilerini içeren 5 sorudan oluşmaktadır. İkinci bölüm ise Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'nde gerçekleştirilen Türkçe eğitim faaliyetlerinin yeterliliği, materyallerin yeterliliği, bölge özelinde yapılan bilimsel çalışmaların yeterliliği, Türkçe eğitiminde destek alma durumu, yararlanılan kitapların bölge kültürü ile uyumu ile ilgili evet, hayır, kısmen seçeneklerinden oluşan ve devamında uzun cevap istenen sorular yöneltilmiş; Türkçe eğitim faaliyetleri ile ilgili yapılan çalışmalarda zorlanılan alanlar seçenekler halinde sorularak açık uçlu bir soruyla detaylandırılması istenmiştir.

Veri Toplama Süreci

Görüşme formu Türkçe eğitimi alanında çalışmalar yapan 3 uzman tarafından değerlendirilmiştir. Değerlendirme sonucunda alınan dönütler çerçevesinde düzenlemeler yapılarak çalışmanın geçerliliği ve güvenilirliği sağlanmıştır. Araştırma, gönüllülük esasına göre gerçekleştirilmiş olup "Google Docs" üzerinden oluşturulan form vasıtasıyla internet ortamında yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi; toplanan verilerin derinlemesine analiz edilmesini gerektirir ve önceden belirgin olmayan temaların ve boyutların ortaya çıkarılmasına olanak tanır (Yıldırım ve Şimşek, 2021; Neuman, 2012). Öğretmenlerin verdiği yanıtlar değerlendirilip yanıtlarda yer alan temalar belirlenerek frekansları tablolara dönüştürülmüştür. Veriler analiz edilirken nesnel ve güvenilir olması açısından katılımcıların cevaplarından alıntılar yapılmıştır. Her bir öğretmene "Ö1, Ö2, Ö3..." şeklinde harf ve numaradan oluşan kodlar verilmiştir. Sonuç kısmında elde edilen veriler harmanlanarak Türkçe eğitiminin güncel sorunları tespit edilmeye çalışılmış ve önerilere yer verilmiştir.

BULGULAR VE YORUM

Araştırmada Türkçe öğretmenlerine sorulan sorulardan alınan dönütler çerçevesinde tespit edilen temalar ve yanıt frekansları tablolar/grafikler halinde sunulmuş olup tablo ve grafikler yorumlanarak katılımcıların yanıtlarından doğrudan alıntılar yapılmıştır.

Araştırmanın; "Türkçe eğitim faaliyetleri hakkında ne düşünüyorsunuz?" sorusuna yönelik bulgular aşağıda sunulmuştur.

Tablo 2. Türkçe Eğitimi Hakkında Öğretmen Görüşleri*

	Türkçe Eğitimi Sorunları	(f)
Eğitim	Etkinliklerin Eksikliği	27
	Türkçe Ana Dilinde Eğitimlerin Yetersiz Oluşu	4
	Türkçe Eğitiminde Materyal Eksikliği	3
Birlik	Bölgedeki Türklerin Birlikte Hareket Etmemesi	2
	Yetkililer, Aileler, Öğretmen ve Öğrencilerin İlgisizliği	2
	Toplam	38

*Açık uçlu sorularda birden fazla görüş bildirildiği gibi bazı katılımcılar da görüş bildirmemiştir.

Tablo 2 incelendiğinde katılımcıların Türkçe eğitiminde sorunları dile getirdiği görülmektedir. Bu sorunlar eğitim ve birlik başlıkları altında sınıflandırılmıştır. Bu bağlamda eğitim alanında derste ve ders dışında yeterli etkinlik olmadığı, Türkçe ana dilinde eğitimlerin yetersiz olduğu bu eğitimlerin öğrenci eğitimleri olabileceği gibi öğretmen eğitimlerini de kapsadığı, materyal eksikliğinin Türkçe eğitimini olumsuz yönde etkilediği söylenebilir. Birlik başlığı altında ise Türkçeye yeterince ilgi gösterilmediği, Türklerin birlik olamadığı anlaşılmaktadır. Bu durumun temel nedeni: Türkçeye olan ilgisizlik olarak ifade edilebilir. Tabloda yer alan bilgiler ile ilgili öğretmen görüşleri şöyledir:

"Türkçe öğretiminde daha görüşüme göre daha etkin yapılmalıdır." (*Etkinliklerin Eksikliği*, Ö18)

"Çok az ilgi seminerler hep farklı dillerde." (*Türkçe Ana Dilinde Eğitimlerin Yetersiz Oluşu*, Ö11)

"Materyal eksikliğinden çocukları teşvikte sıkıntı..." (*Türkçe Eğitiminde Materyal Eksikliği*, Ö24)

"Daha iyi organize olmalıyız." (*Bölgedeki Türklerin Birlikte Hareket Etmemesi*, Ö23)

"Öncelikle Türklerin seslerinin çok fazla bastırıldığını, Türklerin birlik olarak kendi haklarını korumadıklarını düşünüyorum. Zaten az olan kesimle eğitimcilerin ilgilenmediğini, Türk öğrencilerin önüne fırsatlar koymadıklarını düşünüyorum." (*Yetkililer, Aileler, Öğretmen ve Öğrencilerin İlgisizliği*, Ö7)

Araştırmanın; "Türkçe eğitim faaliyetlerinde kullandığınız materyaller hakkında ne düşünüyorsunuz, kullandığınız materyaller yeterli mi?" sorusuna yönelik bulgular aşağıda sunulmuştur.

Tablo 3. Türkçe Eğitiminde Materyal Kullanımında Karşılaşılan Güçlükler*

Türkçe Eğitiminde Materyal Yeterliliği		(f)
Eksik	Türkçe Ana Dilinde Kitap Eksikliği	9
	Türkçe Eğitiminde Araç-Gereç Eksikliği	4
	Türkçe Eğitiminde Yardımcı Kaynak Eksikliği	2
	Türkçe Eğitim Faaliyetlerine Yeterli İlgi Gösterilmeyişi	2
Kullanışsız	Mevcut Materyallerin Kullanışsız Oluşu	8
	Türkçe Ana Dilinde Çevirilerin Hatalı Oluşu	5
Toplam		30

*Açık uçlu sorularda birden fazla görüş bildirildiği gibi bazı katılımcılar da görüş bildirmemiştir.

Tablo 3 incelendiğinde bölgede kullanılan materyallerin yeterli olmadığı ve materyale ihtiyaç duyulduğu, bölgede kullanılan materyallerin de Türkçe eğitiminde yeterince kullanışlı olmadığı görülmektedir. Materyal bağlamında temelde kitap, araç-gereç, yardımcı kaynak eksikliği ön plana çıkmaktadır. Türkçe eğitim faaliyetlerine yeterince ilginin gösterilmeyişi de materyallerin tamamlanmasını ya da daha kullanışlı hale getirilmesini güçleştirmektedir. Tabloda yer alan bilgiler ile ilgili öğretmen görüşleri şöyledir:

"Materyal hususunda yardımcı kitap bulmakta zorlanıyorum. Ülkeye ve örgün eğitime uygun kitap eksikliğimiz var." (*Türkçe Ana Dilinde Kitap Eksikliği*, Ö15)

"Hem çok yetersiz hem de olan kitaplar çok kullanışsız." (*Mevcut Materyallerin Kullanışsız Oluşu*, Ö24)

"Kitap hariç hiçbir şey yok. Kitaplar da tercüme hataları ile dolu." (*Türkçe Ana Dilinde Çevirilerin Hatalı Oluşu*, Ö26)

"Materyallerden teknik ekipmanla ilgili biraz zorluk çekiyoruz. Bilgisayar, projektör vb." (*Türkçe Eğitiminde Araç-Gereç Eksikliği*, Ö10)

"Kullandığımız kitaplar dışında ek kitaplar, çalışma, etkinlik kitaplarımız yok." (*Türkçe Eğitiminde Yardımcı Kaynak Eksikliği*, Ö22)

"Yeterli ilgi gösterilmiyor." (*Türkçe Eğitim Faaliyetlerine Yeterli İlgi Gösterilmeyişi*, Ö2)

Araştırmanın; "Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'nde Türkçe eğitimi ile ilgili gerçekleştirilen bilimsel çalışmalar hakkında

görüşünüz nedir ve gerçekleştirilen bilimsel çalışmaları yeterli buluyor musunuz?" sorusuna yönelik bulgular aşağıda sunulmuştur.

Tablo 4. Bölge Özelinde Yapılan Bilimsel Çalışmaların Yeterliliği Hakkında Öğretmen Görüşleri*

	Bilimsel Çalışmaların Yeterliliği	(f)
Yetersiz	Eksik Bulma	33
Uygulanabilirlik	Yoruma Gerek Duyulmadığı	4
	Verilerin Uygulanmaması	1
	Akademik Kaygı	1
	Toplam	39

*Açık uçlu sorularda birden fazla görüş bildirildiği gibi bazı katılımcılar da görüş bildirmemiştir.

Tablo 4 incelendiğinde bölgede yapılan bilimsel çalışmaların yeterli olmadığı ve yapılan çalışmaların uygulanma noktasında eksik olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin çoğunluğu yetersiz ve geliştirilmeli kavramlarını vurgularken 4 öğretmen yorumsuz olarak ifade etmiş, 1 öğretmen ise çalışmayı yapanların sadece çalışma süreçleri içinde ilgi duyduklarını sonrasında önemsemediklerini belirtmiştir. Bu bağlamda bölgeye yönelik bilimsel çalışmaların artırılması gerektiği gözlemlenmiştir. Aynı zamanda yapılan bilimsel çalışmaların bölgedeki paydaşlarla sahada çözüme dönüşmesinin gerekliliği fark edilmiştir. Konuyla ilgili öğretmen görüşleri şöyledir:

"Hayır, diyorum çünkü bu bölgede bir Türkçe bilimsel çalışma görmedim." (*Haberdar Olmayı/Eksik Bulma*, Ö1)

"Yorum yok." (*Yoruma Gerek Duyulmadığı*, Ö10)

"Bazı bilimsel çalışmalar olmuştur fakat Türkçenin daha etkin bir şekilde öğretilmesi açısından uygulamada yetersiz kaldığımı düşünüyorum." (*Verilerin Eksikliği/Uygulanmaması*, Ö18)

"Çalışmalar tez bitene kadar sanırım." (*Akademik Kaygı*, Ö24)

Araştırmanın; "Türkçe eğitim faaliyetlerinizde destek alma durumu hakkında görüşleriniz nelerdir, yeterli desteği gördüğünüzü düşünüyor musunuz?" sorusuna yönelik bulgular aşağıda sunulmuştur.

Tablo 5. Türkçe Eğitim Faaliyetlerinde Destek Alma Durumu*

	Türkçe Eğitim Faaliyetlerinde Destek Alma Durumu	(f)
	Yeterli Etkililikte Olmaması	20
Yetersiz	Türkiye'den Yapılan Destekler	4
	Sınırlı Destek	3
Desteklerin	Öğretmen Eğitiminde Eksiklik	4
Yetersizlik	Organizasyon Eksikliği	3
Alanları	Materyal Desteği	3
	Öğretmen Desteği	1
	Toplam	38

*Açık uçlu sorularda birden fazla görüş bildirildiği gibi bazı katılımcılar da görüş bildirmemiştir.

Tablo 5 incelendiğinde öğretmenlerin çoğunluğunun destekleri yetersiz gördüğünü, desteklerin sınırlı olduğunu, öğretmen eksikliği ile birlikte öğretmen eğitiminde de eksiklikler olduğunu ve çalışma kapsamında sıklıkla yer alan materyal eksikliğinin de tamamlanması adına yeterince desteklenmediğini söylemek mümkündür. Türkî cumhuriyetlerden sadece Türkiye'nin adının geçmesi buna rağmen başka bir Türk devletinin yardımından söz edilmediği görülmektedir. Desteklerin yetersizlik alanları incelendiğinde organize bir destek faaliyetinin yürütülemediği, materyal ve öğretmen eksikliğinin yaşandığı görülmektedir. Konuyla ilgili öğretmen görüşleri şöyledir:

"Destek almıyor fakat daha etkili bir şekilde olabileceğini düşünüyorum." (*Yeterli Etkililikte Olmaması*, Ö18)

"Destek olarak gönderdikleri kitaplar bölgeye uygun değildir. Ayrıca biz yerel öğretmenlere yönelik daha fazla bu alanla ilgili seminerler düzenlenmesi gerektiği kanaatindeyim." (*Öğretmen Eğitiminde Eksik*, Ö15)

"Türkiye'den destek alıyoruz." (*Türkiye'den Yapılan Destekler*, Ö29)

"Daha iyi örgütlenmek gerekir." (*Organizasyon Eksikliği*, Ö20)

"Okulun düzenlenmesinde bilgisayar, projektör ve diğer malzemelerle ilgili yardıma ihtiyaç duyuyoruz. Aynı zamanda Türk dilinde kitaplar bizde yok. Kütüphanemizi zenginleştirmek için desteğe ihtiyacımız vardır." (*Materyal Desteği*, Ö10)

"Türkiye'den öğretmenler getirilmeli." (*Öğretmen Desteği*, Ö4)

"Dini konularda yeterli destek yapılırken diğer konularda destek neredeyse yok." (*Sınırlı Destek*, Ö2)

Araştırmanın; "Türkçe eğitiminde zorlandığınız alan/konu hakkındaki görüşünüz nedir ve zorlandığınız alanı seçiniz." sorusuna yönelik bulgular aşağıda sunulmuştur.

Şekil 1. Türkçe Eğitiminde En Çok Hangi Konuda/Alanda Zorlanıyorsunuz? Sorusuna Öğretmenlerin Verdiği Yanıtlar

Şekil 1 incelendiğinde öğretmenlerin büyük çoğunluğunun materyal konusunda sıkıntı yaşadığı görülmektedir. Bölgede yer alan materyallerin yetersiz olduğunu söylemek mümkündür. Öğretim programında zorlandığının belirtilmesi Bölgede yürürlükte olan öğretim programının yeterli olmadığını göstermektedir. Kuzey Makedonya'nın Balkanlarda yer alan diğer bölgelere göre Türkçe eğitim faaliyetlerinde daha ılıman bir görüntü çizdiği düşünüldüğünde ülke politikasından dolayı zorlanma yaşandığının belirtilmesi konu hakkında detaylı araştırmaların yapılması ve desteğin sağlanmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Konuşma eğitimi bağlamında da kapsamlı çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Teknolojik altyapıdan bahseden öğretmenlerin görüşleri de materyal kapsamında değerlendirilebilir. Bu nedenle bölgede materyal ve altyapı anlamında

eksiklikler olduğu görülmektedir. Dil bilgisi kazanımının zorluğu göz önüne alındığında diğer alanlara kıyasla bölgedeki iki dillilik ile bağdaştırılabilir ve bu durumda zorlanılmasının olağan olduğu söylenebilir. İki dilli olma, güdü ve etkinlik yanıtları ise bölgesel farklılıklardan kaynaklanan zorlanmalar olarak nitelendirilebilir.

Araştırmanın; “Türkçe eğitim faaliyetlerinize katkı sağlayan kurumlar hakkındaki görüşleriniz nelerdir?” sorusuna yönelik bulgular aşağıda sunulmuştur.

Tablo 6. Türkçe Eğitim Faaliyetlerine Katkı Sağlayan Kurumlar*

Türkçe Eğitim Faaliyetlerinde Katkı Sağlayan Kurumlar	(f)
Destek Almıyoruz	10
Yunus Emre Enstitüsü	7
TİKA	4
Eğitim ve Kültür Bakanlığı	2
Politik/Ayrımcı Destek	2
Maarif Vakfı	2
MATISITEB	1
Flüent	1
Türkiye Elçiliği	1
Belediyeler	1
Toplam	31

*Açık uçlu sorularda birden fazla görüş bildirildiği gibi bazı katılımcılar da görüş bildirmemiştir.

Tablo 6 incelendiğinde bölgede yürütülen Türkçe eğitim faaliyetlerinde Yunus Emre Enstitüsünün diğer kurumların önünde olduğu görülmektedir. Aynı zamanda 10 öğretmenin konuyla ilgili bilgisinin olmaması ya da destek almadıklarını ifade etmesi bölgede yürütülen faaliyetlerin yetersiz olduğunu, yapılan desteklerin eşit dağılmadığını göstermektedir. Bölgede Türkçe eğitimine olan desteğin, ilginin artırılması ve organize bir şekilde katkı sunulması gerektiğini söylemek yanlış olmayacaktır.

Araştırmanın; “Türkçe eğitim faaliyetlerinizde hangi kaynaklardan faydalanıyorsunuz?” sorusuna yönelik bulgular aşağıda sunulmuştur.

Tablo 7. Türkçe Eğitiminde Kullanılan Kaynakların Durumu*

	Türkçe Eğitiminde Kullanılan Kaynakların Durumu	(f)
Geliştirilmeli	Yetersiz	17
Yeterli	İyi	4
Kullanılan	İnternet	4
Kaynaklar	Türkiye'den Giden Kaynaklar	3
	Özel Olarak Edinilen Kaynaklar	2
	Toplam	30

*Açık uçlu sorularda birden fazla görüş bildirildiği gibi bazı katılımcılar da görüş bildirmemiştir.

Tablo 7 incelendiğinde Türkçe eğitiminde faydalanılan kaynakların yeterli olmadığı, kaynaklara erişimde ya da kaynakların sunumunda organizasyon açısından problemler yaşandığı, kaynakların yeterli güvenilirliğe sahip olmadığı görülmektedir. Çalışmanın genelinde konu edilen ve sıklıkla katılımcılar tarafından dile getirilen materyal eksikliğinin Türkçe eğitim faaliyetleri üzerinde olan olumsuz etkisinin boyutu görülmektedir. Konuyla ilgili öğretmen görüşleri şöyledir:

"Kısmen işimizi görüyor." (*Yetersiz, Ö12*)

"Yeteri kadar iyi." (*İyi, Ö14*)

"Kendi ihtiyaçlarımıza göre son zamanlarda internetten çeşitli konularda kaynakçalar bulup kullanıyoruz." (*İnternet, Ö18*)

"Yeterli değil Türkiye kaynaklarından faydalanıyoruz." (*Türkiye'den Kaynaklar, Ö29*)

"Yunus Emre setleri, İstanbul setleri" (*Özel Olarak Edinilen Kaynaklar, Ö15*)

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Yurt dışında ve yurt içinde yabancı dil olarak Türkçe eğitimine yönelik birçok kurum ve kuruluş bazı faaliyetlerde bulunmasına rağmen yabancı dil olarak Türkçe öğretimi amacıyla düzeye uygun materyal tasarımı, farklı uyuklar için kitap hazırlama, düzeylere göre metin seçimi, her düzeye uygun dört temel beceri ölçen sınav sorunlarındaki farklılıklar gibi birçok konuda eksiklik bulunmaktadır (Akkaya ve Doyumğaç, 2019; Kıymaz ve Doyumğaç, 2019). Türkçenin yabancı dil olarak öğrenildiği ve öğretildiği Kuzey Makedonya'da Türkçe eğitiminde karşılaşılan temel sorunlar da kitap, öğretmen ve malzeme eksikliği olarak sınıflandırılabilir (Ali vd.,

2016). Çalışmanın tamamında ve daha önceden yapılmış olan çalışmalarda da (Akalin, 2002; Ali vd., 2016; Aydın, 2018; Çelik ve Denkova, 2014; Dalkılıç, 2020; Demir ve Kayadibi, 2018; Hasan ve Adiller, 2017; Kayadibi, 2017; Ural, 2016) Türkçe eğitiminde problemlerin varlığını görmek mümkündür. Bölgede yaşanan en temel sıkıntı materyaldir. Bölgede materyal eksikliğinin en yoğun ve etkisinin en fazla olduğu kısmı ders kitaplarıdır. Ders kitapları içerik, adet yönüyle yetersiz olmakla birlikte öğrencilere zamanında ulaştırılmamaktadır (Çelik, 2021). Zamanından ve yeterli sayıda ulaşmayan ders kitaplarının çeviri açısından da problemleri olduğunu belirten Türkçe öğretmenleri; çevirilerin hatalı, eksik ve yetersiz olduğunu da belirtmektedir. Çeviri sorunu haricinde kitapların içerikleri de sorun teşkil etmektedir. Kitaplarda yer alan kavramlar, olaylar ve olgular bölgenin kültürel yapısıyla uyumlu değildir. Bu durum yalnızca ders kitapları çerçevesinde değil genel anlamda kitaplarda karşılaşılan belli başlı sorunlar olarak ifade edilebilir. Bu durum materyal bağlamında; kitapların niceliğinin yanı sıra ve hatta niceliğinden daha evvel niteliğinin önem taşıdığı gerçeği göz önüne alındığında nicelik açısından sorunlu olan kitapların nitelik olarak da incelenmesi, bu bağlamda hem niceliği hem de niteliği arttıracak disiplinli ve planlı çalışmaların yapılması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Türklerin toplu yerleşmemiş olmasından dolayı Türkçe eğitim faaliyetlerini zarar görmektedir (Akalin, 2002). Bölgede Türkçe eğitim faaliyetleri zorlukla yürütülüyor olmakla birlikte politik engeller ve ayrımcılıklar da devam etmektedir (Dalkılıç, 2020). Bölgelere göre farklılık göstermekle birlikte öğrenci sayılarının yeterli bulunmaması sebebiyle okullar kapatılmıştır. Kapatılmayıp eğitim-öğretime devam eden okullarda da öğretmen ve kitap eksikliği devam etmektedir (Açık ve Yavuz, 2020). Öğretmenlerin belirttiği görüşler çerçevesinde bazı bölgelerde yeterli eğitim faaliyeti olmadığı görülmektedir. Ana dilde eğitim faaliyetleri yürütülmekle birlikte ana dil becerilerinin geliştirilmesinde birçok sorunla karşılaşmaktadır. Bu bağlamda TV programlarının ana dil becerilerinin geliştirilmesinde faydalı olduğu görülmektedir (Çelik, 2021). Bölgede yayımlanan dergiler ve buna bağlı olarak kurulan dernekler de Türkçe eğitimini olumlu manada etkilemektedir. Bu bağlamda olumlu etkisini anabileceğimiz Köprü dergisi örnek verilebilir (Demir ve Kayadibi, 2012). Öğretmenlerin ifadesi doğrultusunda bazı bölgelerde Türkçe eğitimin olmaması aileleri Makedonca eğitime zorlamaktadır. Anasınıfı/okulu düzeyinde de bölgesel eksiklikler olduğu bilinmektedir. Aynı zamanda Kuzey Makedonya'da görev yapan Türkçe öğretmenlerinin de seminer vb. eğitimlere ihtiyaç duyduğu görülmektedir.

Bölgeye yeterince destek verilmemekte olup bölgede, bölge dışında Türkçeye gerekli özen ve önem gösterilmemektedir. Maddi birtakım sıkıntılarının yanı sıra ortaya çıkan bu ilgisizlik bölgede yapılması gereken ya da yapılmakta olan çalışmalarını engelleyici niteliktedir. Bu bağlamda gerekli bir dil bilincinin inşa edilmesinin zorunlu olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Bölgede görev yapmakta olan Türkçe öğretmenleri güvenilir kaynaklara ulaşma açısından problemler yaşamaktadır. İnternet kaynaklarına başvurmakta ya da kısıtlı imkânlar çerçevesinde kaynaklar oluşturmaya çalışmaktadır. Bu durum Türkçe eğitim faaliyetlerini olumsuz yönde etkilemektedir.

Çalışmayı daha önceki çalışmalardan ayıran bir nokta ise bölge özelinde yapılan bilimsel çalışmaların yetersiz oluşu sorununa ulaşılmış olmasıdır. Literatür taramasında bölge ile ilgili kapsamlı ve güncel çalışmaların yeterince bulunmadığı görülmektedir. Bilimsel çalışmaların yetersizliği çalışma kapsamında olan öğretmenler tarafından da dile getirilmiştir. Bilimsel çalışmaların alan üzerinde yoğunlaştırılması ve güncel çalışmaların yapılması gerekmektedir. Aynı zamanda yapılan çalışmaların işlevselliği de önem taşımaktadır. Bilimsel çalışmaların öncelikle bölge paydaşları tarafından takip edilmesi, yayılması, tanıtılması gerekmektedir. Ayrıca bilimsel çalışmaların yetersiz olması ve güncel olmaması bölge Türklerinin Türkçe eğitime yeterli ilgiyi göstermediği sonucuna ulaşmamıza da yol açabilir. Her iki durumda da yeterli ve güncel çalışma olmadığı görülmektedir.

Bölgeye Türkçe eğitimi bağlamında ya da eğitim-öğretim bağlamında yapılan yardımlar veya destekler yeterli olmamakla birlikte yapılan destekler bölgeler arası farklılıklar göstermektedir. Bu durum destekleme sürecinde organizasyon eksikliği olduğunu göstermektedir. Çalışmaya katılan bazı öğretmenler Türk devletlerinin destek vb. sorumluluklarının olmadığını buna rağmen destek verdiklerini belirtmişlerdir. Türk dilinin gelişimi ve varlığı bağlamında tüm paydaşlar sorumludur ve ancak bu şekilde dilin varlığı güçlenerek devam edebilecektir.

Kuzey Makedonya'da gerçekleştirilen Türkçe eğitim faaliyetlerini inceleyen bu araştırmaya bölgede görev yapmakta olan 30 Türkçe öğretmenleriyle görüşülmüş ve şu sonuçlar elde edilmiştir:

- Bölgede gerçekleştirilen Türkçe eğitim faaliyetlerinde etkinlik eksikliği vardır.
- Ana dili Türkçede eğitimler yetersizdir.

- Bölgedeki Türkler birlik olamamakta ve Türkçe eğitime karşı ilgisiz davranmaktadır.
- Türkçe eğitimde materyal eksikliği yaşanmaktadır.
- Bölgede okutulan kitapların çevirileri iyi olmamakla birlikte kitaplar bölgenin kültürüyle de uyumlu değildir.
- Bölge özelinde gerçekleştirilen bilimsel çalışmalardan Türkçe öğretmenlerinin bir kısmı haberdar değildir. Bilimsel çalışmalar hakkında bilgisi olan öğretmenler ise çalışmaları yetersiz bulmakta çalışmaların akademik kaygı vb. amaçlar uğruna yapıldığını düşünmektedir.
- Türkçe eğitiminde bölgede görev yapan Türkçe öğretmenleri genel anlamda desteğe ihtiyaç duymakta olup yeterli desteği alamamakta; yapılan destekler sınırlı, etkisiz ve organize olmadan yapılmaktadır.
- Materyal eksikliği temel problem olarak ön plana çıkmakla birlikte öğretim programları, iki dilli olma, güdü, dil bilgisi eğitimi, konuşma eğitimi, yazım ve imlâ, ülke politikası gibi konular da Türkçe eğitiminin sorunları arasındadır.
- Türkçe öğretmenleri yeterli ve doğru kaynaklara ulaşmakta güçlük çekmektedir.

Çalışma kapsamında Kuzey Makedonya'da Türkçe eğitiminde yukarıda bahsedilen sonuçlara ulaşılmıştır. Bu bağlamda mevcut sorunların giderilmesi daha etkin bir Türkçe eğitim süreci oluşturulması için öncelikli olarak içinde bulunulan durum somut verilerle ortaya koyulmalıdır. Durum tespiti yapılması ve dil bilincinin yerleşme sürecinin devamıyla birlikte bölgede süregelen bir problem olan materyal eksikliği giderilmelidir. Materyal eksikliğinin temelinde yer alan ders kitapları güncellenmeli, çevirileri düzeltilmeli, yeterli sayıda ve zamanda öğrencilere ulaştırılması için planlamalar yapılmalıdır. Çalışma kapsamında bölgede Türkçe eğitim yapmakta olan öğretmenler eğitimlere ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Bu bağlamda sanal bir altyapı veya seminer vb. olanaklar kullanılarak öğretmen eğitimleri verilmelidir.

Elde edilen veriler Kuzey Makedonya'da Türkçe eğitim faaliyetlerinin hâlâ zorlukla yürütüldüğünü göstermektedir. Kültür taşıyıcısı ve mimarı olan dilin kasıtlı asimilasyon çatısı altında olmadığı halde bu denli terk edilmesi anlaşılabilir bir durum değildir. Kuzey Makedonya'da Türkçe eğitimi ile ilgili bilimsel

çalışmalar artırılmalı, çalışma kapsamında dile getirilen problemler zaman kaybetmeksizin çözümlenmelidir.

KAYNAKÇA

- Açık, F. ve Yavuz, İ. R. (2020). Balkan Türklerinin gözünde Türkçe. *Türklük bilimi araştırmaları*, 48, 39-54.
- Akalın, Ş. H. (2002). Makedonya'da eğitim dili olarak Türkçe. *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*, 13, 7-13.
- Akkaya, A. ve Doyumğaç, İ. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin türleri ve metin türlerine yönelik etkinlik örnekleri. *Dil Kullanıcısı Bağlamında Kuramdan Uygulamaya Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi* içinde (Akay Ahmed, A. ve Fişekcioğlu, A., Ed.) (ss. 371-412). Ankara: Nobel.
- Ali, M., Çevik, İ. A., Ruşid, F., Özdemir, S. ve Yerlikaya, E. (2016). Makedonya'da Türkçe öğretimi, karşılaşılan güçlükler ve çözüm önerileri. *Yunus Emre Enstitüsü Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yöntem ve Uygulamalar II* (1. bs.) içinde (ss. 211-257). İstanbul: Kültür Sanat Basımevi.
- Aydın, G. (2018). İki dilli Türkçe öğretmenlerinin Türkçeye ilişkin metaforik algıları: Makedonya örneği. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(25), 230-254.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır?. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388.
- Bektaş, G. (2020). *Bir Rumeli kentinin modernleşmesi: Üsküp 1839-1912*.
- Creswell, J. W. (2017). *Nitel araştırma yöntemleri* (Bütün, M. ve Demir, S.B., Trans. Ed.). İstanbul: Siyasal Kitapevi.
- Çelik, M. (2021). Kuzey Makedonya'da Türkçe eğitim ve öğretim. *I. Uluslararası Balkanlarda Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, 261-267.
- Çelik, M. E. (2016). Bulgaristan'daki Türkçe öğretmenlerinin Türkçenin eğitimi - öğretimine ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(2), 69-81.

- Çelik, M. ve Denkova, J. (2014). Makedonya'da Türkçe eğitim. *Trakya Üniversitesi 9. Uluslararası Balkan Eğitimi ve Bilim Kongresi*, 749-752.
- Çelik, M. ve Gürel, Z. (2018). Makedonya'da Türkçe dilbilgisi öğretimi ve bu alanda yayımlanan kitaplar. *Knowledge International Journal*, 22(6), 1621-1626.
- Dalkılıç, M. (2019). Kuzey Makedonya Müslümanlarının günümüzde en yaygın sorunları ve çözüm önerileri. *Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(1), 64-84.
- Demir, N. ve Kayadibi, N. (2018). Makedonya'da ilköğretim 7. sınıfta öğrenim gören Türk öğrencilerin konuşma becerilerinin farklı değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(1), 220-237.
- Demir, N., Kayadibi, N. (2012). Makedonya'dan Uzanan Türkçe Bir Köprü: 'Köprü Dergisi'. *Journal Of World Of Turks/Zeitschrift Für Die Welt Der Türken*, 4(3).
- Hamzaoğlu, Y. (2010). *Balkan Türklüğü I-II-III*. Üsküp: Logos-A.
- Hasan, E. ve Adiller, S. (2017). Makedonya, Radoviş Türklerinin Türkçe eğitiminde sorunlar ve çözüm önerileri. *Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 1-28.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 62-80.
- Kıymaz, M. S. ve Doyumgaç, İ. (2019). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde temel kavramlar ve kurumlar. *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi* içinde (Kardaş, M. N., Ed.) (ss. 43-74). Ankara: Pegem Akademi.
- Kurt, Ö. (2020). Makedonya 5. sınıf Türkçe ders kitabı metin altı sorularının yenilenmiş bloom taksonomisi bilişsel süreç basamaklarına göre incelenmesi. *Balkanlarda Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 2(2) , 31-48.
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel Araştırma* (Turan, S., Çev.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Neuman, W. L. (2012). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri: Nicel ve Nitel Yaklaşımlar I-II* (5. bs.). İstanbul: Yayın Odası.

Ural, S. (2016). Tarihi perspektif ışığında Makedonya'da Türklerin gündelik yaşamı. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1).

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. bs.). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

ARAŞTIRMA İZİN BELGESİ

TC
ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU

PROJE ONAY FORMU

Adıyaman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi Enes Amy'nin "Balkanlarda Türkçe Öğretimi: Kuzey Makedonya Örneği" başlıklı çalışması değerlendirildi.

SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURUL KARARI	
Başvuru formunun Etik Kurula ulaştığı tarih	28/01/2022
Etik Kurul toplantı tarihi ve karar sayısı	09/3/2022- 223
☒ Proje etik açıdan oy birliği ile uygun bulunmuştur.	
☐ Proje etik açıdan geliştirilmesi gerekmektedir. Açıklama <input type="text"/>	
☐ Proje etik açıdan uygun bulunmamıştır. Açıklama <input type="text"/>	

Prof. Dr. Cahit ÇAĞLAR
BAŞKAN

KATILDI
Prof. Dr. Çiğdem SABBAĞ
ÜYE

KATILDI
Doç. Dr. Mehmet Ali YILDIZ
ÜYE

KATILDI
Doç. Dr. Cem Koray OLGUN
ÜYE

KATILDI
Doç. Dr. Esra AÇIKGÜL FIRAT
ÜYE

KATILDI
Doç. Dr. Samet ZENGİNOĞLU
ÜYE

KATILDI
Doç. Dr. Fatih MURATHAN
ÜYE

KATILDI
Dr. Öğr. Üyesi Tuba KOÇ ÖZKAN
ÜYE

KATILDI
Dr. Öğr. Üyesi Erkan PERKTAŞ
ÜYE